

VÉDŐNŐK A GYERMEKEINK BIZTONSÁGÁÉRT

A védőnői ellátásról

- Területi védőnői ellátás, iskola-védőnői ellátás – egészségügyi szolgáltatás
- Alapellátás, ami a helyi önkormányzatok által ellátandó feladat

„A települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

a) a háziiorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,

b) a fogorvosi alapellátásról,

c) az alapellátáshoz kapcsolódó háziiorvosi, házi gyermekorvosi és fogorvosi ügyeleti ellátásról,

d) a védőnői ellátásról, és

e) az iskola-egészségügyi ellátásról.”

- Helyi önkormányzat saját maga, intézménye útján, vagy átadott feladatként biztosítja
- Képviselőtestület által kijelölt körzetben végzi feladatát – ez tehát nem esik egybe a házi gyermekorvoshoz bejelentkezett lakosokkal
- A körzet létszáma jogszabályban meghatározott

Védőnői ellátás - egészségügyi szolgáltatás

- Egészségügyi szolgáltatásként jogok és kötelezettségek
 - Egészségügyi adatok védelmére vonatkozó szabályok betartása – de a gyermek veszélyeztetettségének ténye elsőbbséget élvez mint alapvető jog védelme;
 - Tájékoztatási kötelezettség
 - Egészségügyi dokumentáció szabályszerű vezetése, mely tükrözi az ellátás folyamatát, megállapításokat
 - Mint egészségügyi ellátás visszautasítható

Védőnő feladata

- Nővédelem körében
 - családtervezéshez tanácsadás,
 - anyaságra felkészülés segítése,
 - részvétel a lakossági szűrővizsgálatok szervezésében,
 - méhnyakszűrés végzése
- Várandós anyák gondozása, tanácsadás
- Gyermekágyas időszakban segítségnyújtás és tanácsadás

- Anyatejjel történő táplálás ösztönzése, szoptatási technika tanítása
- Gyermekneveléshez, szocializációhoz segítségnyújtás
- Tájékoztatás a gyermek fejlődéséhez kapcsolódóan az egészséges életmódhoz szükséges ismeretekről
- Figyelemmel kíséri az újszülöttek, koraszülöttek, veszélyeztetett csecsemők és gyermekek pszichoszomatikus fejlődését

- Életkorhoz kötött szűrővizsgálatokkal kapcsolatos tájékoztatás,
- Végzi a jogszabályban számára meghatározott gyermekkori szűrővizsgálatokat - eltérés esetén ház gyermekorvos értesítése
 - testi fejlődés,
 - érzékszervek vizsgálata,
 - pszichés, mentális motoros fejlődés követése,
 - mozgásszervi szűrések,
 - vérnyomásmérés,
 - kültakaró vizsgálata,
 - BCG védőoltás-heg ellenőrzése

- Családok tájékoztatása a kötelező és ajánlott védőoltásokról, védőoltások szervezése, jelentése
- Szükség esetén eseti gondnokság ellátása

- Gondozási feladatokat önállóan látja el
- Kapcsolatot tart és együttműködik
 - Háziorvossal, házi gyermekorvossal, járó és fekvőbeteg szakellátó intézménnyel
 - Közoktatási intézményekkel
 - Gyermekjóléti, szociális és családsegítést végző intézményekkel
- Feladatellátását szakfelügyelet irányítja és felügyeli

- Feladatait tanácsadás és családlátogatás keretei között végzi.

A családlátogatás gyakorisága:

- Újszülött, csecsemő: hazaadást követő 48 órán belül, majd 6 hétig hetente
- 6 hetes – 1 éves kor: havonta
- 1-3 éves kor: évente 6 alkalommal,
- 3 évtől tanulói jogviszonyig: ha nem jár közösségbe - évente 4 alkalommal, beiskolázás előtt kötelező; ha közösségbe jár évente 2 alkalommal, beiskolázás előtt kötelezően

Csecsemő-, gyermek-, ifjúsági tanácsadás gyakorisága:

- Heti 1 alkalommal

- A gyermek 0 – 3 éves kora közötti időszakban a védőnő rendszeresen találkozik a családdal és a gyermekkel, családlátogatás és tanácsadás keretében.
- A családlátogatás tehát az anya-, csecsemő és gyermekvédelem egyik legjelentősebb eszköze, mely lehetővé teszi:
 - családban élők közötti kapcsolat, a környezet, a gondozási készségek és képességek megismerését
 - a segítségnyújtást a szülők számára a pozitív szülői gondoskodás készségének kialakításához
 - tájékoztatás adását a szülő részére a gyermek fejlődési szükségleteiről, gondozási igényéről és megfelelő biztonsági teendőiről

Védőnői ellátást elutasítók adata

- 2015-ben a gondozott családok száma: 533.787 volt.
- Ebből védőnői ellátást nem igénylők száma: 520
- A védőnői családlátogatást nem igénylők száma: 508 (ők a tanácsadást elfogadják, elmennek a védőnőhöz)

A területi védőnő alapfeladatai a gyermekvédelemben

- **Nyilvántartja**

- a körzetében bejelentett lakcímmel rendelkező/életvitelszerűen élő várandós anyákat,
- a gyermekeket az újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig és
- az oktatási intézménybe nem járó otthon gondozott tanköteles korú gyermekeket.

- **Nyilatkoztatja**

- a szülőt/törvényes képviselőt, ha a körzetben nincs bejelentett lakcíme, de életvitelszerűen (3 hónapnál hosszabb ideig) ott él, arról hogy a védőnői gondozást tartózkodási helyén veszi igénybe, és írásban értesíti a lakóhely szerint illetékes területi védőnőt védőnői gondozásba vételről.

- Amennyiben a szülő/törvényes képviselő nem kívánja igénybe venni a védőnői gondozást az életvitelszerű tartózkodási helyen, nyilatkoznia kell, melyről a védőnő írásban jelzéssel él a Gyermekjóléti Szolgálat felé, illetve a gyermek házi gyermekorvosa/háziorvosa felé.

- **Tájékoztatja** a szülőt/törvényes képviselőt a gyermek jogairól, az egészségügyi ellátáshoz, a védőnői ellátáshoz való jogairól és a törvényes képviselő ez irányú feladatairól, kötelezettségéről, az védőnői ellátás elutasításának következményeiről és dokumentálja az egészségügyi dokumentációban.
- **Célzott és szükséglet szerinti gondozást végez** a szülővel/törvényes képviselővel előzetesen egyeztetett **gondozási terv alapján** a családlátogatás, védőnői tanácsadás keretében.

- **Írásban értesíti, a gyermekjóléti szolgálatot és a házi gyermekorvost/háziorvost, ha:**
- a körzetében észleli várandós anya szociális válsághelyzetét, - kezelőorvost
- a szülő/törvényes képviselő megtagadja a területi védőnői ellátás (családlátogatás, védőnői tanácsadás, szűrővizsgálat) igénybe vételét - a jogokról és kötelezettségről szóló tájékoztatás, a szükségletnek megfelelő egyeztetett gondozási és családlátogatási terv megajánlása ellenére, - kezelőorvos, gyermekjóléti szolgálat
- a gyermek veszélyeztetettségének észlelése esetén (gyanú esetén) jelzési kötelezettség a gyermekjóléti szolgálat felé az észlelés napján szóban, majd 3 napon belül írásban.
- Esetjelző adatlap szolgál a gyermek és a válsághelyzetben lévő várandós anya veszélyeztetettségének jelzésére.

- Hatósági eljárás kezdeményezése a gyermek bántalmazása, súlyos elhanyagolása, a gyermek veszélyeztető magatartása vagy egyéb súlyos veszélyeztető ok fennállása esetén. (Btk. Kiskorú veszélyeztetése tényállás)
- Gyermek veszélyeztetése esetén – fokozott gondozásba vétel, azaz a gyermek gondozásában fokozott segítségnyújtás, a családlátogatás aktívabb. A védőnő a háziorvos segítségét szükség szerint igénybe veszi.

- Az Állampolgári Jogok Országgyűlési Biztosa 2009-ben végzett vizsgálati jelentésében megállapította, hogy az egészségügyi szolgáltatói kör igen alacsony arányban tett eleget a jelzőrendszeri kötelezettségének.

- Védőnői Szakfelügyeleti Iránymutatás került kiadásra 2010-ben a területi védőnők munkájának segítéséhez:

A várandós anyák és a gyermekek védelemével kapcsolatos területi védőnői feladatok helyi eljárásrendje

- Jogszabályok alapján pontosította, egyértelművé tette
 - a védőnői és a gyermekjóléti szolgáltatók feladatait,
 - az együttműködés módját,
 - az egymással szembeni elvárásokat,
 - definiálta a legfontosabb fogalmakat,
 - egységesítette a védőnők gyermekvédelmi munkával kapcsolatos dokumentációját

Gyermekjóléti szolgálathoz beérkező jelzések megoszlása intézménytípusok szerint (%)

(2016. évi KSH Statisztikai Tükör)

	2011	2012	2013	2014
Köznevelési intézmény	44,0	46,5	43,8	39,7
Jegyző	30,5	27,5	26,8	28,2
Védőnői szolgálat	5,5	5,4	6,6	7,5
Rendőrség	5,2	5,2	6,2	6,9

- **Figyelemmel kíséri a gyermekjóléti szolgálat visszajelzését és az abban foglalt szükséges teendők megvalósulását.**
 - Dokumentálja a gyermekjóléti szolgáltatótól kapott visszajelzés időpontját az egészségügyi dokumentációban.
 - Írásban tájékoztatja a települési önkormányzat jegyzőjét, hogy tegye meg a szükséges intézkedést, ha nem kap az esettel kapcsolatban érdemi visszajelzést.
- Elvárás, hogy mind a védőnő, mind a gyermekjóléti szolgáltató törekedjen olyan partneri szemléleten alapuló együttműködés kialakítására, amely előtérbe helyezi a közös gondolkodást, problémamegoldást, a személyes vagy telefonos tájékozódást, információ-cserét a jelzés fogadását, illetőleg a visszajelzést illetően is.

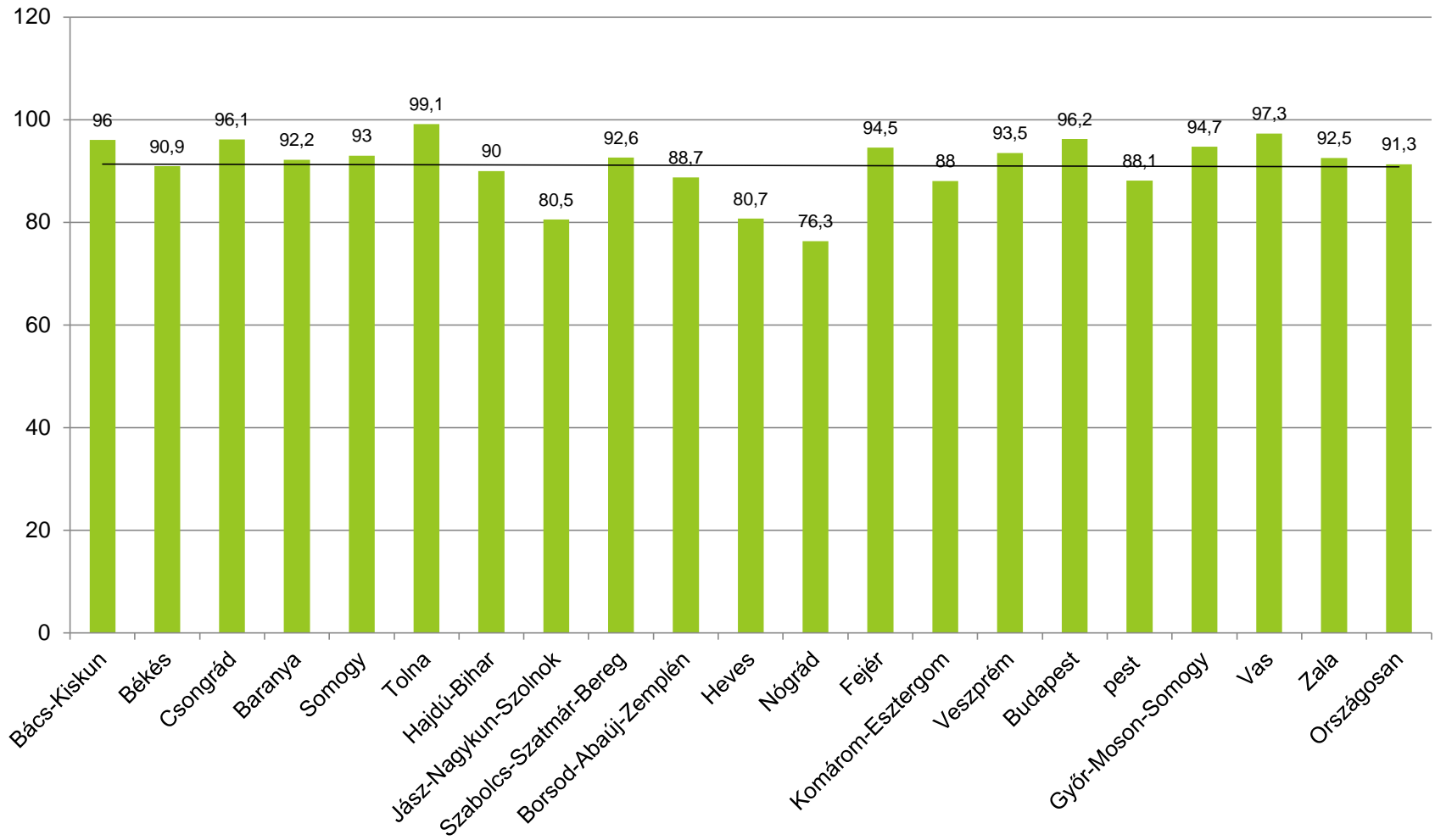
- **Felkérésre - indokolt esetben, előzetesen egyeztetett időpontban - részt vesz közös családlátogatáson a gyermekjóléti szolgálat munkatársával, illetve esetmegbeszélésen a veszélyeztetettség csökkentése, megszüntetése érdekében.**
- **Lehetőség szerint részt vesz,** a tervezett, előre egyeztetett időpontban megszervezett szakmaközi megbeszéléseken, illetve – képviseli a védőnői szolgálatot **a gyermekjóléti szolgálat éves tanácskozásán,** felkérésre szóban is tájékoztatást ad a körzetében végzett, illetve folyó gyermekvédelmi tevékenységéről.
- **Írásban tájékoztatót készít** a gyermekvédelemmel kapcsolatos területi védőnői munkáról, javaslatot tesz a gyermekvédelmi munka eredményességének javítására.

- **Védőnői helyzetértékelést készít** (pl. a település jegyzője, a gyermekjóléti szolgálat, a kórházi védőnő kérésére) a család szociális körülményéről a veszélyeztetettség háttértényezőinek feltárása érdekében.
- A gyermekvédelmi és gyámügyi igazgatás során a települési önkormányzat képviselő-testülete, jegyzője és a gyámhivatal az eljárásban felhasználhatja a védőnő által készített helyzetértékelést is, feltéve hogy, annak elkészítése óta 6 hónap még nem telt el.

Megállapítások

- Az egészségügyi alapellátásban dolgozó szakembereknek több lehetősége van megismerni a gyermekek életkörülményeit, az esetleges rizikófaktorokra nagyobb rálátásuk van, mint a szakellátásnak.
- Tehát az alapellátásban dolgozó védőnőnek házi gyermekorvosnak/háziorvosnak feladata a megelőzés, azaz a problémák korai felismerésével, a család fokozott gondozásba vételével a helyzet súlyosbodását előzhetik meg.

Területi védőnői állások betöltöttsége

- A védőnői ellátás olyan egészségügyi szolgáltatás, melyet minden érintettnek igénybe kell venni, azaz megoldást kell találni arra, hogy ne legyen visszautasítható
- Hatékonyabb fellépést kell lehetővé tenni abban az esetben ha a szülő nem együttműködő a védőnővel, háziorvossal, akár közigazgatási hatósági eljárás lefolytatásával

- Mászt lát a egészségügyi és mászt a gyermekjóléti szolgálat szakembere
 - az orvostársadalom nehezen megközelíthető, nem ismeri a gyermekvédelem rendszerét, a magukra vonatkozó kötelezettségeket. Elnézőbb magatartás.
- Sokszor több szakembert érintő problémára önálló megoldásokat próbálnak találni a segítők, egymás mellett dolgoznak, és együtt.
- Sokszor veszélyeztetettnek érzi magát a szakember.
- A jelzőrendszer tagjai nem mindig biztosak abban, hogy jót tesznek a jelzéssel

- A jól képzett és felkészült szakemberek a mindennapi munkájuk során – az eszköztelenség miatt – olyan frusztrációt élnek át, amely következtében segítő munkájuk minősége romlik.
- Az írásos jelzés alkalmazása egyes esetekben „hátrányt” jelentett a védőnőnek, mert a család felé a gyermekjóléti szolgálat felfedte, hogy kitől milyen módon érkezett a jelzés.
 - A védőnő a következő látogatásakor nem szívesen látottá vált mivel „feljelentette” Őket.
- A védőnői ellátást megtagadó szülők esetében gyakran nem jeleznek a gyermekjóléti szolgálat felé a védőnők.
 - Ezt főleg értelmiségi, jómódú családoknál fordul elő (akik, arra hivatkoznak, hogy nem kötelező igénybe venni az ellátást), ahol valójában nem feltétlenül van szó gyermek elhanyagolásról, hiszen ugyanakkor magánorvostól kezdve mindennel elhalmozzák a gyermeket.
- Mélyszegénység esetén nehéz a védőnő feladata, tehetetlen, eszköztelen.
 - Ruháztatás, étkeztetés megoldása nem feladata – civil szervezetek segítsége

- A veszélyeztetettség fogalmát az egészségügyi, gyermekvédelmi ellátórendszer és a köznevelés nem egységesen értelmezi
- Egységes módszertan hiánya a rizikófelmérsben
- Gyermekjóléti szolgálatok védőnök felé történő visszajelzése gyakran csak eset lezárása után történik meg, az ellátásban, állapotban bekövetkezett változásról nem mindig kapnak tájékoztatást
- A jelzőrendszeri tagok együttműködésének, eredményességének monitorozása és a minőségértékelés hiányzik

A védőnői feladatok szabályozása

- 2010-ben az országos védőnői szakfelügyelet eljárásrendet adott ki a gyermekvédelem tárgyában, iratmintával
- Országos Gyermekegészségügyi Intézet Módszertani ajánlást készített a gyermekbántalmazás és elhanyagolás témakörében
- 2016. május 31-én kihirdetésre került az EMMI szakmai irányelve az egészségügyi ellátók feladatairól gyermek bántalmazásának, elhanyagolásának gyanúja esetén. 2019.02.28-ig érvényes.

Szakmai irányelv

- Az egészségügyben ellátásra kerülő bántalmazott/elhanyagolt, illetve ennek gyanúját felvető 0-18 éves korú gyermekekkel kapcsolatos teendőket szabályozza
- Célja, hogy az egészségügyi ellátók ismereteit bővítse, javuljon a gyermekek veszélyeztetésének felismerése, kezelése, egységes definíciót alkot
- Hivatkozik az Ombudsman 2009-es vizsgálatára mint indokoltságra megalkotásában

- A szakmai irányelv alapján szükséges az egészségügyi és a gyermekvédelmi rendszer gyermekvédelemmel kapcsolatos eljárásrendjeit, módszertani útmutatóit felülvizsgálni, és egymáshoz közelíteni.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!